

ODDELEK ZA SOCIOLOGIJO
FILOZOFSKA FAKULTETA
UNIVERZA V LJUBLJANI

PRVOSTOPENJSKI UNIVERZITETNI DVOPREDMETNI ŠTUDIJSKI PROGRAM SOCIOLOGIJA

PREDSTAVITVENI ZBORNIK

1. Splošni podatki o študijskem programu

Dvopredmetni študijski program je na Filozofski fakulteti dobro uveljavljen študijski program, za katerega vlada široko zanimanje. Bolonjsko prenovljeni program spoštuje tradicijo oblikovanja visoko zahtevne, samostojne in kritične družboslovno intelektualne formacije študenta in študentke ter takšen profil posodablja z vsebinami in novimi pristopi, ki jih narekujejo spremenjene okoliščine sodobnih družb. V prenovljenem programu so tako še naprej prisotne temeljne študijske vsebine in teoretske osnove, ki študentom in študentkam posredujejo znanje pri obravnavi in razumevanju družbenih procesov, oblikovanja identitet, razvoja družbenih in političnih idej, znanstvene misli ter širokega spektra kulturnih dejavnosti in njihovih ustvarjalnih dosežkov. Poleg klasičnih mislecev in teoretskih tradicij študijski program posebno pozornost posveča sodobnim družbenim trendom, kot so procesi globalizacije in sociologija vsakdanjega življenja v informacijsko tehnološki družbi. Vse omenjeno študentom in študentkam omogoča, da teoretske izsledke uspešno aplicirajo v praksi.

Prvostopenjski univerzitetni dvopredmetni študijski program Sociologija traja 3 leta (6 semestrov). Za dokončanje dvopredmetnega študija mora študent oz. študentka opraviti vse obveznosti, ki jih določajo študijski program in učni načrti posameznih predmetov, v skupnem obsegu 90 KT. Celotni študij pa se zaključí šele potem, ko je študent na obeh izbranih disciplinah opravil vse obveznosti, kot jih določata študijska programa in učni načrti posameznih predmetov, v skupnem obsegu 180 KT.

2. Temeljni cilji progama in kompetence

Študenti in študentke prvostopenjskega univerzitetnega dvopredmetnega študijskega programa Sociologija bodo pridobili temeljita osnovna znanja o družbenih procesih, razporeditvi družbene moči in njenih dejavnostih, kar diplomantom omogoča, da zmorejo kritično, argumentirano in konstruktivno analizirati in misliti tako kulturno preteklost kot sodobne idejne in miselne procese v razvijajoči se in vedno dinamični družbi, tako slovenski, kot tudi v širši evropski in svetovni družbi.

V dvopredmetni kombinaciji z drugimi študijskimi programi, ki jih vpišejo na Filozofski fakulteti, so diplomanti/diplomantke usposobljeni/-e za interdisciplinarno povezovanje in prepletanje usmeritvenih znanj obeh disciplin; s takšnim kompleksnim profilom so prednostno zaposljivi/-e na področjih, ki zahtevajo kulturno in družbeno reflektirano apliciranje specifičnih kompetenc, značilnih za posamezno disciplino. S povezovanjem z drugimi disciplinami študent/študentka pridobiva sociološko-kulturološka znanja, ki so oplemenitena z drugimi razsežnostmi družboslovno humanističnega študija (zgodovinskimi, filozofskimi, umetnostno-zgodovinskimi, klasično filološkimi itd.) in obogatena s poznavanjem tujih jezikov in književnosti omogočajo vstop v interkulturni prostor evropskih in svetovnih družb.

Po zaključenem študiju imajo diplomanti in diplomantke Sociologije znanja in kompetence, ki jih usposablja za timsko projektno sodelovanje v ustanovah širokega spektra. Predmetno specifične kompetence jim omogočajo samostojnost na področju kulturne kritike, publicističnega in drugega delovanja v različnih družbenih, političnih, izobraževalnih in kulturnih organizacijah. Posebnost dvopredmetnega programa je intenzivna navezava študija na drugo disciplino in s tem meddisciplinarna poklicna specializacija. Poglobljeno osvajanje temeljnih metodoloških, družboslovno-humanističnih in kulturnih znanj omogoča vertikalno napredovanje v dvopredmetni ali enopredmetni program drugostopenjskega študija na Oddelku za sociologijo ali na drugostopenjski dvopredmetni pedagoški program ter široko diagonalno prehodnost na druge družboslovne in humanistične programe.

Diplomanti in diplomantke prvostopenjskega dvopredmetnega študijskega programa:

- razmišljajo logično, abstraktno, analitično in sintetično;
- zmožni so kritičnega presojanja;
- so široko razgledani;
- usposobljeni so za sodelovanje pri reševanju strokovnih vprašanj;
- seznanjeni so s temeljnimi raziskovalnimi metodami, ki jih tvorno prenašajo z enega področja na drugega;
- pridobljena znanja in usposobljenosti povezujejo med obema strokama in z različnimi drugimi področji;
- svoja znanja prenašajo na druga problemska področja (sposobnost transferja) ter jih rešujejo intradisciplinarno;
- zaradi poznavanja dveh strokovnih področij so bolj fleksibilni pri opredeljevanju in reševanju konkretnih vprašanj in bolje usposobljeni za prenos znanj v vsakdanjo prakso;
- bolj celovito pristopajo k evidentiranju problemov in njihovem reševanju;
- usposobljeni so uporabljati dva različna strokovna diskurza, ki jim omogočata jasnejšo argumentacijo;
- imajo večjo sposobnost komuniciranja, ki izhaja iz razumevanje dveh pogledov in omogoča uspešno vključevanje v timsko delo;
- zmožni so suvereno sodelovati pri pripravi in organiziranju projektih del;
- informacije dvojno kontekstualizirajo in so idejno dinamični;
- lažje in bolj kompetentno se odzivajo na nove izzive in se jim prilagajajo in/ali jih modificirajo;
- zavezani so profesionalni etiki ter so sposobni razvijati refleksijo o njej tudi v širšem družbenem kontekstu;
- zbirajo bibliografske in druge podatke iz baz in drugih virov;
- uporabljajo IKT pri iskanju, izbiranju, obdelavi in predstavitvi informacij;
- sodelujejo pri ocenjevanju in zagotavljanju kakovosti lastnega dela;
- oblikujejo in sooblikujejo učinkovite medčloveške odnose;
- so komunikacijsko odprti in imajo občutek za medkulturno sporazumevanje;
- imajo zavest o potrebi stalnega strokovnega izpopolnjevanja že pridobljenega znanja in pripravljenost za tako nadgradnjo.

Predmetno-specifične kompetence:

- poznavanje osnov družboslovnih teorij in teorij kulture;
- poznavanje zgodovine in razvoja sociološke misli in sodobnih družboslovnih teorij;
- poznavanje kvantitativne in kvalitativne metodologije sociološkega in kulturološkega raziskovanja;
- koherentna uporaba sociološkega znanja ter temeljnih socioloških konceptov v praksi;

- samostojno razumevanje in umeščanje novih družbenih in kulturnih pojavov v obstoječe teoretske in problemske okvire sociološke vede;
- reševanje strokovnih in delovnih problemov z iskanjem virov znanja in uporabo znanstvenih metod;
- poznavanje metod za preverjanje znanstvenih teorij;
- razumevanje procesov globalizacije ter razmerij med globalnim in lokalnim;
- poznavanje več posebnih disciplinarnih področij sociologije in sociologije kulture;
- poznavanje socioloških predpostavk humanističnih ved ter povezovanje sociologije in humanistike;
- sposobnost povezovanja socioloških spoznanj s spoznanji drugih ved;
- prepoznavanje, analiziranje in kritično vrednotenje družbenih pojavov, procesov, praks in produktov glede na dognanja in razvoj druge vede v dvopredmetnem študiju;
- poznavanje in samostojno branje akademskih besedil;
- občutek za kulturne raznolikosti človeške družbe in sposobnost prilagajanja konceptualnih aparatov na konkretna družbena in kulturna okolja;
- sposobnost kritičnega analiziranja odnosa med šolo, družino in družbo;
- poznavanje in razumevanje položaja, potreb in interesov posameznika/posameznice, še posebej mladostnika/mladostnice.

3. Predmetnik s kreditnim vrednotenjem študijskih obveznosti po ECTS

1. letnik

1. semester									
Za p. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure				Sam. delo št.	Ure sk	ECTS
			Pred	Sem	Vaje				
1	Uvod v sociologijo I	Antič Gaber	30		30		80	140	5
2	Uvod v sociologijo kulture I	Vidmar Horvat	30		30		80	140	5
3	Osnove sociološkega raziskovanja I	Kogovšek	30		30		80	140	5
SKUPAJ			90	0	90		240	420	15

2. semester									
Zap. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure				Sam. delo štud.	Ure skupaj	ECTS
			Pred	Sem	Vaje				
1	Uvod v sociologijo II	Kovačič	30		30		80	140	5
2	Uvod v sociologijo kulture II	Vidmar Horvat	30				54	84	3
3	Osnove sociološkega raziskovanja II	Kogovšek	30	15			67	112	4
4	Sociološko branje in pisanje ter informacijski praktikum	Kuhar			30		54	84	3
SKUPAJ			90	15	60		255	420	15

2. letnik

3. semester										
Za p. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo št.	Ure sk.	ECTS
			Pred	Sem	Vaje					
1	Klasična sociološka misel	Kovačič	30	30				80	140	5
2	Sociologija religije	Zalta	30	30				80	140	5
3	Družbene spremembe in razvoj	Vogrinc	30	30				80	140	5
SKUPAJ			90	90	0			240	420	15

4. semester										
Za p. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo št.	Ure sk.	ECTS
			Pred	Sem	Vaje					
1	Sodobne družboslovne teorije	Kovačič	30	30				80	140	5
2	Teorije ideologije	Krašovec	30	30				80	140	5
3	Sociologija vednosti in znanosti	Škamperle	30	30				80	140	5
SKUPAJ			90	90	0			240	420	15

3.letnik

5. semester										
Za p. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo štud.	Ure sk.	ECTS
			Pred.	Sem.	Vaje					
1	Sociologija družbenih gibanj in političnih institucij	Mandelc	30	15				67	112	4
2	Izbirni predmet programa		30	15				67	112	4
3	Izbirni predmet programa		30	15				67	112	4
4	Izbirni predmet programa		30	15				67	112	4
SKUPAJ			120	60	0			268	448	16

6. semester										
Za p. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo št.	Ure sk.	ECTS
			Pred.	Sem.	Vaje					
1	Izbirni predmet programa		30	15				67	112	4

2	Zunanji izbirni predmet		30	30				80	140	5
3	Zaključno delo							140	140	5
SKUPAJ			60	45	0			287	392	14

IZBIRNI PREDMETI

Za p. št.	Učna enota	Nosilec	Kontaktne ure					Sam. delo št.	Ure sk.	ECTS
			Pred.	Sem	Vaje	Kl.v.	Drug e			
1	Socialna psihologija	Rus/Miheljak/M encin Čeplak	30	15				67	112	4
2	Sociologija naroda in nacionalizma	Mandelc	30	15				67	112	4
3	Uvod v historično sociologijo	Rutar	30	15				67	112	4
4	Sociologija spola	Antić Gaber	30	15				67	112	4
5	Globalna kultura	Vidmar Horvat	30	15				67	112	4
6	Osnove humanistične misli	Škamperle	30	15				67	112	4
7	Popularne kulture	Kuhar	30	15				67	112	4
8	Sociologija vizualnih umetnosti	Škamperle	30	15				67	112	4
9	Sociologija medijev in komuniciranja	Vogrinc	30	15				67	112	4
10	Uvod v globalizacijske študije	Mandelc	30	15				67	112	4
11	Religije in moderna družba	Zalta	30	15				67	112	4
12	Kultura renesanse	Škamperle	30	15				67	112	4
13	Sociologija simbolnega	Škamperle	30	15				67	112	4
14	Spektakel: analiza primerov	Vidmar Horvat	30	15				67	112	4
15	Popularna godba	Vogrinc	30	15				67	112	4
16	Uvod v gejevske in lezbične študije	Kuhar	30	15				67	112	4
17	Sociologija materialne kulture	Vogrinc	30	15				67	112	4
18	Življenjski stili in družinske prakse	Antić in Kuhar	30	15				67	112	4
19	Sociologija mladinskih kultur	Močnik	30	15				67	112	4
20	Sociologija knjige in branja	Vogrincič Čepič	30	15				67	112	4
SKUPAJ			600	300				1340	2240	80

Kratka vsebina predmetov

1. letnik

Uvod v sociologijo I

Študentke in študenti se bodo pri tem predmetu seznanili s temeljnimi sociološkimi pristopi pri obravnavanju posameznih družbenih pojavov in procesov (funkcionalistični, marksistični, neomarksistični, interakcionistični, formalistični, fenomenološki, feministični). Obenem pa bodo s teoretskimi pristopi in analitskimi orodji zgoraj omenjenih teorij tematizirane tudi osrednje oz. klasične sociološke teme, s katerimi se srečuje tako posameznik kot tudi družba kot celota: (ne)enakost spolov, delo (plačano in neplačano) in zaposlitev, družbena stratifikacija, revščina in socialna politika, mobilnost in migracije, nadzorovanje, kaznovanje in totalne institucije.

Uvod v sociologijo kulture I

Predmet je sestavljen iz tematskih sklopov, ki študenta in študentko postopoma in v zgodovinskem prerezu uvajajo v temeljno problematiko ter konceptualne možnosti za analizo kulture. Uvodne teme obravnavajo pojmovanja kulture, ki vključujejo strukturne vidike ter analizo vsakdanjega življenja; osvetlijo razmerje družba-kultura, kultura- umetnost, visoka-nizka kultura, jezik-kultura, kultura-identiteta.

Osnove sociološkega raziskovanja I

Študenti in študentke se bodo seznanili s temeljnimi raziskovalnimi paradigami (pozitivizem, interpretativna paradigma, kritična paradigma, postmodernizem, feminizem) ter s ključnimi kvantitativnimi načini zbiranja podatkov (anketa, uradna statistika, nereaktivno raziskovanje) ter osnovami statistične analize podatkov. Naučili se bodo razlikovati med različnimi raziskovalnimi pristopi, njihovimi cilji, prednostmi in slabostmi ter uporabiti najprimernejši pristop za konkretni raziskovalni problem. Pridobili bodo razumevanje razmerja med teorijo in empiričnim raziskovanjem. Spoznali bodo osnovne elemente in načela kvantitativnih raziskovalnih načrtov, vzorčenja in korake pri načrtovanju in izvedbi kvantitativne raziskave. Spoznali bodo osnovna načela in dileme etike družboslovnega raziskovanja.

Uvod v sociologijo II

Predmet Uvod v sociologijo II postavlja temelje za razumevanje družbe in najpomembnejših družbenih struktur ter za poznavanje klasičnih konceptov in sodobnih trendov na področjih družbenih neenakosti in družbene stratifikacije, režimov blaginje, dela (plačanega in neplačanega) in zaposlovanja, družbenega nadzorovanja ter institucionalnih in ideoloških okvirov, ki regulirajo in usmerjajo te pojave.

Uvod v sociologijo kulture II

Predmet uvaja tradicije kritične teorije; študenti in študentke se srečajo s pojmom kulturne industrije ter razmerja med produkcijo in recepcijo kulturnega blaga; vzpostavljeno je razumevanje tehnične reprodukcije umetnosti in učinkov na vznik množične kulture in potrošništva. Analizirani so novi modeli percepcije umetnosti ter delitve na visoko in nizko umetnost; obravnavani so zgodovinsko spremenjeni status umetnine, množični mediji in pohod družbe spektakla ob koncu 20. stoletja.

Osnove sociološkega raziskovanja II

Študenti in študentke se bodo seznanili s ključnimi kvalitativnimi načini zbiranja podatkov in metodami za njihovo analizo (terensko delo, opazovanje z udeležbo, kvalitativni intervju, fokusne skupine, induktivno izpeljana teorija, analiza diskurza). Spoznali bodo cilje, logiko, prednosti in slabosti različnih kvalitativnih raziskovalnih pristopov ter se naučili uporabiti najprimernejšega za konkretni raziskovalni problem.

Usposobili se bodo za načrtovanje in izvedbo kvalitativnih raziskav. Seznanili se bodo s specifičnimi zahtevami kvalitativne raziskave (etične dileme, potencialno visoka stopnja emocionalne stresnosti, raziskovalec kot merski instrument, stopnja vpletenosti raziskovalca v preučevano skupnost, odnosi na terenu).

Sociološko branje in pisanje ter informacijski praktikum

Predmet je vsebinsko sestavljen iz dveh enot.

V okviru prve enote se študenti in študentke seznanijo z različnimi vrstami virov v sociološkem raziskovanju ter usposobijo za njihovo iskanje, uporabo in citiranje. Osvojili bodo osnovno znanje branja in pisanja socioloških tekstov. V okviru druge enote se študenti in študentke seznanjajo z osnovami iskalnih strategij, seznanjanje z iskalniki ter spoznavanje informacijskih virov; podani so elementi iskanja temeljne literature ter načini dostopanja do elektronskih besedil.

2. letnik

Klasična sociološka misel

Predmet predstavlja nastanek sociologije v okviru drugih družboslovnih in humanističnih ved in njen heterogeni teoretski razvoj. Predmet predstavi glavne klasične teoretizacije sociologije, njenega predmeta in epistemoloških pristopov skozi analizo izbranih delov opusov socioloških klasikov, kot so Marx, Durkheim, Weber, Simmel, Parsons, Blumer, Berger in Luckmann, Foucault, Bourdieu in drugi.

Sociologija religije

Temeljne teme in koncepti sodobne sociologije religije: sekularizacija in revitalizacija; ljudska religioznost, nova religiozna gibanja in »nova duhovnost«; civilna religija, nacionalne in politične ideologije in/kot religije; država, organizirane religije in civilna družba; religija in post moderna: privatizacija in deprivatizacija (javne religije). Empirične sociološke raziskave religioznosti v Sloveniji in Evropi: metode raziskovanja in kritično vrednotenje rezultatov.

Teorije ideologije

Običajna razumevanja ideologije to vidijo kot, prvič, nekaj povezanega s prepričanjem, vsebino misli in mentalitetami, in, drugič, kot nekaj, kar je omejeno na in producirano s strani določenih institucij (politika, mediji, šola, cerkev). Na predavanjih se bomo poskušali izogniti tej predstavi in ideologijo pojasniti ne kot nekaj, kar nam napolni misli, nakar te misli usmerjajo naša dejanja, temveč kot nekaj, kar lahko uhaja naši zavestni percepciji in ni vezano (le) na določene institucije, temveč na antagonistična družbena razumerja. Na začetku semestra se bomo ukvarjali z Marxovo teorijo ideologije ter s splošnim razmerjem med meščansko državo, kapitalistično ekonomijo in ideologijo. Nadaljevali bomo z orisom nekaterih splošnih značilnosti kapitalistične družbe (proizvodni proces, razred odnosa) in njihove ideološke razsežnosti in na koncu seveda z analizo nekaterih primerih ideološkega diskurza.

Sodobne družboslovne teorije

Predmet analizira sodobni kapitalizem in obravnava teorije, ki lahko prispevajo k pojasnitvi sodobnih družbeno-zgodovinskih procesov. Ti so v drugi polovici 20. stoletja pripeljali do temeljite preobrazbe svetovnega sistema. Preobrazbo v produkcijskem načinu, načinu akumulacije, dela, poslovanja in produktivnosti spremljajo preobrazbe v oblikah družbenosti in subjektivnosti. Predmet podaja tudi nekaj osnov iz politične teorije in analizira sodobne preobrazbe države, demokracije in političnega delovanja.

Družbene spremembe in razvoj

Predmet je vpeljan skozi problematizacijo poenostavljenih predstav o družbenem razvoju kot linearnem napredku, teleološkem napredovanju k cilju ali razvoju iz klice. Nato so predstavljeni modeli razvoja kompleksnosti in specifični problemi (razvoj, evolucija, reprodukcija idr.). Na historično-materialistično

konceptijo razvoja družbenih nasprotij je navezana problematika produkcije in reprodukcije družbenih razmerij; problematiziran je prehod iz narave v družbo ter biologične konceptije socialne evolucije; predstavljene so ekologične konceptije družbenega razvoja v socialni antropologiji. Problematisirane so futurološke konceptije napredka in vpeljan koncept mej rasti.

Sociologija vednosti in znanosti

Predmet podaja temeljne etape razvoja kozmološke misli od antike do novega veka. Prikaže razloge za oblikovanje in uveljavitev geocentrične razlage sveta, nato pa podrobneje predstavi znotraj teoretske in zunanje družbene razloge za krizo geocentrizma in uveljavitev heliocentrične teorije. Predstavljeni so tudi avtorji in epistemološko zanimive ideje, ki so zanimivi za sociologijo znanosti in za pretres vzajemnega vpliva med znanostjo, družbo, kulturo in novimi idejami.

3. letnik

Sociologija družbenih gibanj in političnih institucij

Predmet Sociologija družbenih gibanj in političnih institucij postavlja v ospredje zanimanja razvoj socialno-politične misli (doktrina), ki jo apliciramo na tisto področje človekove dejavnosti, ki mu pravimo politična praksa (gibanje), hkrati opravimo analizo tistih elementov, ki določajo in obenem razlikujejo družbena gibanja od drugih družbenih pojavov. Pomemben aspekt je primerjava med predpolitičnimi, modernimi (tj. klasičnimi socialnopolitičnimi gibanji, ki so direktno vključena v politični konflikt) in novimi družbenimi gibanji.

Vsebina drugega fokusa predmeta temelji na izhodišču, da je položaj človeka/državljan/državljanke v vsakem političnem sistemu temeljno družbeno-politično vprašanje, ki implicira njegov oziroma njen položaj nasproti politične oblasti.

Zaključno delo

Cilj Zaključnega dela je samostojno pripravljeno strokovno besedilo, s katerim študent pokaže, da je sposoben samostojne obravnave izbrane sociološke tematike. Pri tem sodeluje z izbranim mentorjem.

Predmetno specifične kompetence, ki jih bodo študenti in študentke usvojili pri tem delu so naslednji: samostojno iskanje ustrezne literature, kritična analiza uporabljenih virov in logična analiza izbrane sociološke tematike.

Izbirni predmeti programa:

Socialna psihologija

Predmet predstavlja mehanizme družbenega vpliva, pri čemer osrednjo pozornost namenja ideološkim mehanizmom identifikacije. V povezavi s teorizacijami stigmatiziranih identitet analizira fenomene družbenega razlikovanja, procese in mehanizme normalizacije, preko katerih se oblikujejo samoumevni kriteriji dobrega, koristnega, normalnega in patološkega, deviantnega. V zadnjem delu pozornost namenja medosebnim odnosom na mikroravni: predstavi značilnosti psiholoških skupin, analizira skupinsko strukturo in specifične značilnosti medosebnih odnosov v skupini (socialna klima: kohezivnost, privlačnost, konfliktnost).

Sociologija naroda in nacionalizma

Predmet obravnava ključne koncepte, definicije in teoretične usmeritve na tem področju. Pri tem posebej izpostavlja modernistična, primordialna in alternativna teoretska razumevanja. Posebna pozornost je posvečena vprašanju katere so prednosti oz. kakšna je prepričljivost posameznih teorij in avtorjev ter tistim naveznim pojmom na tem področju, brez katerih bi bilo obravnavanje naroda in nacionalizma deficitarno: nacionalna država, pravica narodov do samoodločbe, problem etničnih manjšin in njihovega

(nad)nacionalnega varstva, nacionalna identiteta, nacionalni stereotipi, nacionalni konflikti.

Uvod v historično sociologijo

Predmet osvetljuje razvoj sociološke misli s perspektive njenega odnosa do zgodovine in filozofije zgodovine. Predstavljeni so glavni tokovi in smernice v historičnem proučevanju in razumevanju socioloških fenomenov od zgodnjih obdobjih formuliranja sociološke vede do najnovejšega razvoja historične sociologije. Študenti/študentke se seznanijo z antičnim, srednjeveškim, renesančnim in razsvetljskim razumevanjem časa in zgodovinskega poteka. Predstavljeni in kritično osvetljeni so ključni zgodovinski koncepti razvoja, kronologije, časa, preteklost/sedanost, napredka, spremembe, zgodovinskosti družbenih zakonitosti; oblikuje se temeljno razumevanje zgodovinskih epistemologij in zgodovinskih diskurzov in njihovega vpliva na sociološko raziskovanje.

Sociologija spola

Pri predmetu se bodo študenti in študentke seznanili s sodobnimi teoretskimi diskusijami o spolu in spolni razliki, znotraj sociologije in širše v družboslovju ter z odnosom sociologije do vprašanj spola pred nastankom feministične sociologije. Tematiziranje razlike med biološkim spolom (sex) in družbeno ter kulturno proizvedenim spolom (gender) ter problematiziranje tega razlikovanja: spol in socializacija; spol in izobraževanje; spol in družinske vloge; spreminjanje spolnih vlog; spol in pojmovanje moškosti in ženskosti; spolna delitev dela, zaposlovanje, spolna segregacija in/ali segmentacija dela in zaposlovanja, feminizacija in maskulinizacija poklicev.

Sociologija vsakdanjega življenja

V okviru sociologije vsakdanjega življenja obravnavamo tri tematske vsebinske sklope: teoretični uvod v sociologijo vsakdanjega življenja, metodološka vprašanja sociološkega raziskovanja vsakdanjega življenja ter analizi in kritično ovrednotenje konkretnih vidikov vsakdanjega življenja.

Globalna kultura

Predmet posega v sodobno problematiko procesov globalizacije z vidika pretoka kulturnih produktov ter oblikovanja globalnih kulturnih identitet. Izhodišča so teoretske razprave o učinkih globalizacije na lokalne kulture, ter proučevanja interakcije lokalno-globalno v širokem spektru součinkovanj ekonomskih, družbenih in političnih dejavnikov. Teoretske osnove se naslanjajo na sodobno sociološko teorijo globalizacije, post-kolonialno teorijo, cultural studies in post-feministično analizo.

Osnove humanistične misli

Predmet obravnava začetke etične in literarne refleksije o človeku kot avtonomnem in svobodnem bitju, ki ga spremljata načelo svobodne izbire in princip dolžnosti in odgovornosti. Predstavljeni so ključni primeri iz grške antike, nato pa razvoj humanističnih disciplin v začetku novega veka.

Popularne kulture

Predmet se začneja z nizom vsebin, ki fenomen popularne kulture osvetlijo v perspektivi artikuliranja popularnega v evropski kulturni zgodovini. Obravnavani so pojmi Bahktinovega karnevaleskega, Foucaultovega popularnega spomina, de Certeaujevih vsakdanjih dinamik podrejanja in rezistence, strategij in taktik upora. Zgodovinskim zgledom je dodana sodobna množična kultura.

Sociologija vizualne umetnosti

Sociologija vizualne umetnosti gradi na širokem prerezu spoznavanja z institucionalnimi in estetskimi ustroji različnih umetnostnih praks v zgodovinski in teoretski perspektivi. Vstop v polje raziskovanja likovnih

umetnosti poteka prek seznanja del avtorjev kot so Vasari, Goethe, Wölfflin, Panofsky, Gombrich. Predavanja se osredotočajo na vprašanja reprezentacije, telesa, pogleda in tradicij v zahodni tradiciji od renesanse do sodobnosti. S perspektive feministične likovne teorije bodo obravnavane reprezentacije spolne razlike v vizualnih podobah tradicije zahodne likovne umetnosti ter koncept pogleda/gledanja skozi ustroje moči in nadzorovanja v prevladujočih družbenih razmerjih.

Sociologija medijev in komuniciranja

Predmet obravnava naslednje vsebine:

- Predstavitev različnih aspektov proučevanja komuniciranja in medijev;
- predstavitev glavnih teoretskih pristopov k medijem in komuniciranju v sodobnem družboslovju;
- analiza tihih podmen teorij o komuniciranju in medijih;
- razvoj konceptualnega aparata za analizo medijsko posredovanih kulturnih form in družbenih razmerij;
- razmerje med jezikom in komuniciranjem; grafizem in pisava;
- intermedialnost in intertekstualnost sodobnih medijev;
- ideološke in kulturne posledice digitalizacije in konvergenca IKT.

Uvod v globalizacijske študije

Predmet je zastavljen interdisciplinarno in seznanja s prevladujočimi definicijami, teoretskimi ter avtorskimi pristopi na tem področju. V drugem delu so predstavljene sociološke posledice, ki jih ima globalizacija na izbrana področja v družbi, kulturi, politiki. V tretjem delu bodo posebej izpostavljeni problemi demokratizacije globalizacije oz. globalizacije demokracije.

Religije in moderna družba

Predmete obravnava naslednje vsebine: Krščanstvo, islam, budizem, šinto: religije in/kot kulturni sistemi. Proces modernizacije, pojem moderne družbe in raznolikost modernosti. Druge značilnosti zahodne moderne družbe v razmerju do različnih religij in religijskih tradicij. Primerjalni vpogled v (svete) tekste in značilne družbene in kulturne kontekste (Evropa, ZDA, Južna Amerika, družbe s prevlado islamske tradicije, Japonska).

Kultura renesanse

Predmet podaja vsebinsko in metodološko osnovo za poznavanje kulturne in družbene problematike v obdobju zgodovinske renesanse v Evropi (15. in 16. st.). Predstavljena je oživitev mitoloških tem in njihova interpretacija, razcvet umetnosti in filološko, spoznavno in literarno zanimanje za antična filozofska in druga (religiozna, epska) besedila. Predmet daje poseben poudarek intelektualnim krožkom in kulturi, ki so se razvili v Italiji (Benetke, Firenze) in se razširili po Evropi.

Sociologija simbolnega

Predmete obravnava naslednje vsebine: Pregled simbolnih oblik kodifikacije sveta in njihovih pomenov v arhaični družbi in prvih civilizacijah (Mezopotamija, Egipt, helenizem). Sodobne teorije simbola (fenomenološka, strukturalna, psihoanalitična, hermenevtična), in njihovi osnovni koncepti. Sledi pregled pomembnih etap kulturnega razvoja človeštva, ki se s poglobljeno analizo ustavlja na interpretativno zanimivih primerih. Geneza mitologije, politeizma in monoteistične religije. Sociologija simbolne kodifikacije prostora in njegove kvalitativne delitve.

Spektakel: analize primerov

Predmet si za izhodišče jemlje Kantovo misel iz *Spora fakultet*, da je za gledalce velikih zgodovinskih dogodkov značilna svojevrstna »želja po soudeležbi«. Prav različne oblike participacije občinstva pri nekaterih medijsko najbolj eksponiranih dogodkih zadnjega desetletja so osnovni predmet seminarja. Skozi analizo konkretnih primerov se študenti in študentke seznanijo z interpretacijami ključnih sodobnih avtorji s področij sociologije, medijskih študij, politične filozofije, urbanistike in teorije sodobnih umetniških praks.

Popularna godba

Predmet posega v sodobno dinamiko procesov oblikovanja globalne glasbene kulture in lokalnih glasbenih kultur. Izhodišča so teoretske obravnave, ki poudarjajo nujnost kontekstualne obravnave popularne godbe v celotnem polju glasbe in analizirajo spreminjajoča se razmerja med umetno, ljudsko in popularno glasbo.

Uvod v gejevske in lezbične študije

Predmet obravnava naslednje tematske sklope:

1. Razlikovanje v predmodernem in modernem razumevanju (homo)seksualnosti;
2. Znanstvene raziskave seksualne želje;
3. Sociološka teorija in homoseksualnosti;
4. Teorija queer;
5. Moderno gejevsko in lezbično gibanje v svetu in doma;
6. Homoseksualnost in religija;
7. Homoseksualnost in popularna kultura;
8. Homoseksualnost in literatura;
9. Aids, zasebnost in javnost, intimno državljanstvo;
10. Vsakdanje življenje gejev in lezbijk.

Sociologija materialne kulture

Predmet problematizira predmetne prakse (produkcija; menjava in distribucija; potrošnja s praksami uporabe in izmenjave predmetov). Razvije različne aspekte teh praks, zlasti razlikovanje med utilitarno in simbolno razsežnostjo predmetov ter med rutinami predmetnih praks ter kulturnimi pomeni načinov njihove uporabe. Podrobneje so analizirane prakse, v katerih je v sodobnih družbah razvita ideološka razsežnost predmetnosti.

Življenjski stili in družinske prakse Moderna družina v sodobnosti doživlja vrsto sprememb, ki so povezane s širšimi demografskimi, političnimi in socialnimi spremembami pa tudi spremembami zasebnosti in intimnosti v času pozne modernosti. Analize in razumevanje opisanih transformacij pri predmetu predstavljamo prek naslednjih vsebinskih sklopov:

- spreminjanje življenjskih stilov in družinskih oblik skozi zgodovino;
- klasične in sodobne sociološke teorije o družini in zasebnosti;
- partnerske zveze v času individualizacije;
- skrb in spremembe očetovstva in materinstva;
- nove oblike družinskih skupnosti in nove reprodukcijske tehnologije;
- samskost.

Sociologija mladinskih kultur

Predmete obravnava naslednje vsebine:

1. Mladi v kontekstu socioloških modelov
2. Mladi v kontekstu psiholoških modelov
3. Kulturni obrazci vsakdanjega življenja mladih
4. Alternativa izobraževanju: učenje za življenje (veščine in izkušnje, ki jih mladi uporabljajo za življenje)
5. K psihopatologiji fenomenov kulture življenja mladih

Sociologija knjige in branja

Sociologija branja obravnava na knjigo vezane družbene prakse v različnih zgodovinskih obdobjih s poudarkom na 'življenju' različnih vrst knjig(e) v družbi in zrcaljenju branja v drugih praksah. Izhajajoč iz sociologije literature in zgodovine branja razvija lastno epistemologijo, ki se razpenja med socialno in kulturno zgodovino, antropologijo vsakdanjega življenja, kulturnimi študiji in sociologijo medijev, posega pa tudi k recepcijskim teorijam in bibliografskim študijam, a vselej tako, da po svoje uporabi iz drugih ved sposojene koncepte.

4. Pogoji za vpis in merila za izbiro ob omejitvi vpisa

Pogoji za vpis na študijski program so skladni s členoma 38 in 38b Zakona o visokem šolstvu ter 115. členom Statuta Univerze v Ljubljani.

V prvostopenjski dvopredmetni univerzitetni študijski program se lahko vpiše

- a) kdor je opravil maturo
- b) kdor je opravil poklicno maturo in izpit iz enega od maturitetnih predmetov, vendar izbrani predmet ne sme biti predmet, ki ga je kandidat že opravil pri poklicni maturi,
- c) kdor je opravil katerikoli štiriletni srednješolski program pred 1. 6. 1995,
- d) kdor je uspešno zaključil enakovreden študij v tujini.

Predvideno število vpisnih mest na redni študij je 90. Predvideno število vpisnih mest na izredni študij je 30.

Če je zanimanja za vpis več, kot je razpisanih mest, in bo sprejet sklep o omejitvi vpisa, bodo kandidati razporejeni po merilih, ki jih predvidevata obe stroki, v kateri se študent želi vpisati.

Kandidati za vpis na študijski program Sociologija bodo izbrani po naslednjih merilih:

- kandidati iz točke a), izbrani glede na:
 - splošni uspeh pri maturi: 60 % točk,
 - splošni uspeh v 3. in 4. letniku: 40 % točk;
- kandidati iz točke b), izbrani glede na:
 - splošni uspeh pri poklicni maturi: 40 % točk,
 - splošni uspeh v 3. in 4. letniku: 40 % točk,
 - uspeh pri maturitetnem predmetu: 20 % točk,
- kandidati iz točke c) glede na:
 - splošni uspeh na zaključnem izpitu: 60 % točk,
 - splošni uspeh v 3. in 4. letniku: 40 % točk.

Glede na obliko srednješolskega izobraževanja bodo v primeru omejitve vpisa po opisanih kriterijih izbrani tudi kandidati, ki so zaključili enakovredno izobraževanje v tujini.

5. Merila za priznavanje znanj in spretnosti, pridobljenih pred vpisom v program

Po univerzitetnih dvopredmetnih študijskih programih prve stopnje se lahko kandidatom in kandidatkam priznavajo tudi znanja, usposobljenosti in zmožnosti, ki jih je kandidat/-ka pridobil/-a pred vpisom v različnih oblikah formalnega in neformalnega izobraževanja in ki po vsebini in zahtevnosti v celoti ali deloma ustrezajo splošnim oziroma predmetno specifičnim kompetencam, določenim z dvopredmetnim študijskim programom .

Postopek priznavanja neformalno pridobljenega znanja in spretnosti je v celoti usklajen s Pravilnikom o postopku in merilih za priznavanje neformalno pridobljenega znanja in spretnosti, sprejetem 29. maja 2007 na Senatu Univerze v Ljubljani.

Študentje oz. študentke znanja, pridobljena v različnih oblikah formalnega in neformalnega izobraževanja ter izkustvenega učenja (portfolijo, projekti, objave avtorskih del ipd.), izkažejo s spričevali in drugimi listinami, iz katerih je razvidna vsebina in obseg vloženega dela študenta.

Vloga za priznavanje neformalno pridobljenega znanja in spretnosti mora vsebovati:

- spričevala,
- druge listine (različni dokumenti, ki jih izda delodajalec in dokazujejo izkušnje, potrdila o udeležbi na seminarjih in usposabljanjih ipd.),
- portfolio, v katerem kandidat pripravi svojo biografijo s podatki o izobrazbi, o zaposlitvah ter drugih izkušnjah in znanjih, ki jih je pridobil v preteklosti,
- druga dokazila (izdelki, storitve, objave in druga avtorska dela kandidatov; projekti, izumi, patenti ipd).

Priznana znanja, usposobljenosti oz. zmožnosti se lahko upoštevajo kot opravljene študijske obveznosti znotraj vseh delov študijskega programa. Iz njih pa morata biti jasno razvidna tako vsebina kot obseg vloženega dela študenta, da se lahko znanja ovrednotijo s kreditnimi točkami. Na podlagi individualnih dokumentiranih vlog študentov oz. študentk odloča o priznavanju in vrednotenju tako pridobljenih znanj, usposobljenosti in zmožnosti Filozofska fakulteta na predlog posameznega oddelka. Ob tem upošteva Pravilnik o postopku in merilih za priznavanje neformalno pridobljenega znanja in spretnosti, sprejet 29. maja 2007 na Senatu Univerze v Ljubljani, druge določbe statuta Univerze v Ljubljani ter Pravila Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

6. Načini ocenjevanja

Izpitni režim je usklajen s Statutom Univerze v Ljubljani in Pravilnikom o izpitnem redu Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Oblike preverjanja znanja so: pisni in ustni izpiti, testi, kolokviji, referati, eseji, proseminarske in seminarske naloge, projektne naloge, portfolijo in drugo.

Načini ocenjevanja posameznih predmetov so zapisani za vsak predmet posebej v učnih načrtih. Ocenjevalna lestvica je od 6-10 (pozitivno) ter 1-5 (negativno):

10	- izjemno znanje brez ali z zanemarljivimi napakami
9	- zelo dobro znanje z manjšimi napakami
8	- dobro znanje s posameznimi pomanjkljivostmi
7	- dobro znanje z več pomanjkljivostmi
6	- znanje ustreza le minimalnim kriterijem
5	- znanje ne ustreza minimalnim kriterijem

7. Pogoji za napredovanje po programu

Pogoji za napredovanje po programu so usklajeni s 124.-125. členom Statuta Univerze v Ljubljani:

Za napredovanje **iz prvega v drugi letnik** dvopredmetnega univerzitetnega študijskega programa prve stopnje **Sociologija** mora študent oz. študentka opraviti študijske obveznosti za 1. letnik v tolikšnem obsegu, da doseže 90 odstotkov KT, predpisanih s predmetnikom in posameznimi učnimi načrti za prvi letnik, v obsegu 54 od 60 KT.

Za napredovanje **iz drugega v tretji letnik** dvopredmetnega univerzitetnega študijskega programa prve stopnje **Sociologija** mora študent oz. študentka opraviti študijske obveznosti za 2. letnik v tolikšnem obsegu, da doseže 90 odstotkov KT, predpisanih s predmetnikom in posameznimi učnimi načrti za drugi letnik, v obsegu 54 od 60 KT, kar skupaj s celotnimi obveznostmi 1. letnika (60 KT) pomeni zbranih 114 KT.

V primeru izjemnih okoliščin (določenih v Statutu UL, 125. člen) pa se lahko na podlagi rešene prošnje vpišejo v višji letnik tudi tisti študentje, ki so opravili 85 odstotkov obveznosti (torej dosegli 51 KT). O tem vpisu odloča Odbor za študentska vprašanja in usmerjanje, pri čemer lahko oddelek poda posvetovalno mnenje.

Manjkajoče obveznosti morajo biti opravljene do vpisa v naslednji, višji letnik.

V skladu s 125. členom Statuta Univerze v Ljubljani ima študent oz. študentka, ki ni opravil oz. opravila vseh študijskih obveznosti za vpis v višji letnik, določenih s študijskim programom, možnost, da v času študija enkrat ponavlja letnik, če izpolnjuje s študijskim programom določene pogoje za ponavljanje. Pogoji za ponavljanje letnika v okviru predlaganega študijskega programa so opravljene študijske obveznosti v skupnem obsegu 15 KT (25 % skupnega števila KT za posamezni letnik). a svetovanje in usmerjanje med študijem Oddelek za sociologijo zadolži mentorja letnika.

Pogoji za podaljševanje statusa študenta so določeni z 126. členom Statuta Univerze v Ljubljani.

8. Pogoji za prehajanje med programi

Prehodi so možni med študijskimi programi iste stopnje, torej 1. stopnje.

Do prenehanja izvajanja študijskih programov, sprejetih pred 11. 6. 2004, so prehodi mogoči tudi iz nebolonjskih univerzitetnih študijskih programov v študijske programe 1. stopnje.

Prehodi so možni med študijskimi programi:

- ki ob zaključku študija zagotavljajo pridobitev primerljivih kompetenc;
- med katerimi se lahko po kriterijih za priznavanje prizna vsaj polovica obveznosti po Evropskem prenosnem kreditnem sistemu iz prvega študijskega programa, ki se nanašajo na obvezne predmete drugega študijskega programa.

Glede na obseg priznanih obveznosti iz prvega študijskega programa se lahko študent/-tka vpiše v isti ali višji letnik v drugem študijskem programu. V vsakem primeru mora kandidat/-ka izpolnjevati pogoje za vpis v začetni letnik študijskega programa, v katerega prehaja.

Za prehod med programi se ne šteje vpis v začetni letnik novega študijskega programa, čeprav se študentu/-ki priznajo posamezne obveznosti, ki jih je opravil/-a v prvem študijskem programu. V tem primeru mora kandidat/-ka izpolnjevati pogoje za vpis v začetni letnik v skladu z zakonom in študijskim programom.

Pri prehodih se lahko priznavajo:

- primerljive študijske obveznosti, ki jih je študent/-tka opravil/-a v prvem študijskem programu;
- neformalno pridobljena primerljiva znanja.

Predhodno pridobljena znanja študent/-tka izkazuje z ustreznimi dokumenti.

Študent oz. študentka se lahko vključi v višji letnik drugega študijskega programa, če mu/ji je v postopku priznavanja zaradi prehoda priznanih vsaj toliko in tiste kreditne točke, ki so pogoj za vpis v višji letnik javnoveljavnega študijskega programa.

O vlogah študentov za prehod med študijskimi programi odloča pristojni organ fakultete na predlog oddelka po postopku, ki je določen v Statutu UL.

9. Način izvajanja študija

Redni študij, predvideno število mest je 90.

10. Pogoji za dokončanje študija

Za dokončanje dvopredmetnega študija Sociologija mora študent oz. študentka opraviti vse obveznosti, ki jih določajo študijski program in učni načrti posameznih predmetov, v skupnem obsegu 90 KT. Celotni študij pa se zaključi šele potem, ko je študent na obeh izbranih disciplinah opravil vse obveznosti, kot jih določata študijska programa in učni načrti posameznih predmetov, v skupnem obsegu 180 KT.

11. Pogoji za dokončanje posameznih delov programa, če jih program vsebuje.

Program ne vsebuje posameznih delov programa.

12. Študijsko področje študijskega programa po klasifikaciji KLASIUS ter znanstveno raziskovalno disciplino po klasifikaciji FRASCATI.

KLASISUS – SRV	16
	16204
KLASIUS – P	3
	31
	312
FRASCATI	Družboslovne vede

13. Razvrstitev v nacionalno ogrodje kvalifikacij, evropsko ogrodje visokošolskih klasifikacij ter evropsko ogrodje kvalifikacij.

SOK:	7
EOK:	6
EOVK:	Prva stopnja

14. Strokovni naslov

Po uspešno opravljenih študijskih obveznostih pridobi diplomant oziroma diplomantka študijskega programa strokovni naslov diplomirani sociolog (UN) in ... oz. diplomirana sociologinja (UN) in ..., pri čemer je polni naslov odvisen od vsakokratnega individualnega izbora druge študijske discipline. Ustrezna okrajšava strokovnega naslova se glasi dipl. soc. (UN) in ... Strokovni naslov je določen v skladu z Zakonom o strokovnih in znanstvenih naslovih (Ur.l. RS 62/2006).